

Turistes vingueren...

Publicat per [Centre d'Informació i Documentació](#) [1] el 13/07/2018 - 14:29 | Última modificació: 17/07/2018 - 12:56

Diu [la dita](#) [2] que **hostes vingueren i de casa ens tragueren**. Potser no és la millor frase per parlar de **turisme** per les ressonàncies xenòfobes que té. Però també és cert que és capaç d'il·lustrar i sintetitzar el **malestar dels barcelonins** respecte el fenomen turístic. A Interacció ja ens hem acostat al tema en alguna ocasió, com ara a l'[entrada](#) [3] del 15 de maig, en la qual es preguntàvem quin preu hem de pagar per unir turisme i cultura. Com que arriba el cap de setmana i potser alguns farem de turistes [a prop de casa](#) [4], avui reflexionem sobre el [turisme cultural](#) [5].

Imatge: [Martin Parr](#) [6]

Benvingudes al parc temàtic

La resposta sembla senzilla. **Turisme cultural = turisme + cultura**. Ara bé, si tenim en compte que ni una paraula ni l'altra es poden definir fàcilment, 'turisme cultural' i 'turista cultural' esdevenen conceptes que abracen tantes idees que al final semblen buits de continguts. L'any 2009 l'[Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural](#) [7] intentava establir una [definició clara](#) [8] a partir d'una bibliografia força extensa. Però mentre anem debatent què vol dir el turisme cultural i quins beneficis pot tenir pel món de la cultura, **ciutats com Barcelona està col·lapsant** a causa de l'allau diari de turistes, que s'accentua amb la canícula. Al turisme tradicional no hem d'oblidar el turista de festivals o el de [negocis](#) [9]. Recentment, els mitjans de comunicació celebraven que a partir del 2020 [Barcelona acollirà la gran fira del sector audiovisual](#) [10].

I les veïnes ja n'estan fartes. Se senten estranyes en un entorn que s'ha convertit en un **parc temàtic**. Les veus crítiques cada vegada sonen més fortes però topen amb la realitat: el **principal motor econòmic** de Barcelona és el turisme i l'ajuntament, per més voluntat que hi posi, en el fons està lligat de mans i peus. Una de les queixes més compartides és l'especulació immobiliària que comporta la [turistificació](#) [11]. L'augment imparable dels preus dels llogaters està expulsant els residents de les zones més atractives pels turistes i fins i tot de la ciutat. El fenomen, com una infecció, [s'ha estès per barris](#) [12] que tradicionalment vivien aliens a les masses de visitants, com ara el Poblenou, Sant Antoni o el Poble-sec. També aquestes zones populars i obreres s'estan transformant amb la **gentrificació**. Per aquest motiu sorgeixen arreu del teixit urbà diversos moviments que posen el crit al cel i reclamen actuacions immediates per regular la situació. Al sud d'Europa s'estan multipliquen les [lluïtes](#) [13] contra el turisme.

Imatge: [Marc Javierre](#) [14]

És clar, quan la protesta posa en risc un model econòmic d'allò més rentable per a una minoria, emergeix el concepte de la turismofòbia. Preguntem-nos fins a quin punt és turismofòbia o fins a quin és una reivindicació per poder viure amb dignitat. En [un reportatge de Crític](#) [12], els veïns parlen de "barricidis i veïnofòbia". L'ajuntament se sumava a posar en dubte l'etiqueta: **"En diuen turismofòbia del fet d'intentar ordenar, encorar i afrontar les situacions que genera el turisme"**, segons el regidor d'Empresa i Turisme, Agustí Colom. Però hem d'estar alerta: els discursos crítics amb el turisme no han de caure en el **mite de l'edat d'or** ("quan jo era petita Barcelona era...") ni poden pecar de **classisme**. Ens referim al "turisme de qualitat". De què estem parlant realment? Quan reclamem turistes "de qualitat" no estem rebutjant els visitants de renda baixa o classe obrera? En tot aquest debat, des dels postulats de les indústries culturals i creatives s'està instrumentalitzant la cultura com un reclam turístic. Ara bé, com ha reaccionat la cultura al turisme?

Imatge: [The citizen](#) [15]

Respostes de la cultura

La cultura, davant aquestes hordes de visitants cada vegada més invasives i sovint culpabilitzades de tots els mals del capitalisme del món contemporani, respon apuntant amb més o menys encert les **conseqüències** del turisme de masses.

Els darrers anys, el fenomen s'ha convertit en un **tema de conversa habitual** entre veïns, i en alguns punts fins i tot s'han traduït en [mobilitzacions](#) [16]. Una bona mostra d'això són els **documentals** que ja fa temps van posar el tema en pantalla, com van ser els projectes de [ByeBye Barcelona](#) [17] i [La ciutat dels turistes](#) [18], en els quals es posava de manifest la difícil convivència entre els gairebé 2 milions d'habitants de la ciutat amb els [més de 8 milions](#) [19] de visitants anuals.

El debat sobre el turisme també es manifesta sonorament en **cançons** sobre [mitjons blancs](#) [20] o la divisió del món en [dues classes de persones](#) [21]. Fins i tot Hollywood ha fet [pel·lícules](#) [22] que prenen com a escenari espais idíl·lics, fomentant encara més visites per aquests escenaris. Parlant d'**escenaris**, enguany i dins la programació del [Grec](#) [23], s'ha pogut veure a la [Sala Hiroshima](#) [24] la proposta de Mos Maiorum: [Gentry](#) [25], una proposta escènica que parteix dels testimonis reals d'una ona expansiva que expulsa els veïns de la ciutat.

També des de les **arts escèniques**, tot i que en aquest cas és un curtmetratge, [The pleasure island](#) [26] el vídeo de presentació del festival [Temporada Alta](#) [27], pren com a tema els plaers del turisme en un escenari paradigmàtic com és Benidorm.

Les sales de **museus i centres d'art** tampoc resten alienes al turisme. No només perquè en molts casos aquests són bona part dels seus visitants, sinó també per la programació de projectes artístics que tracten el turisme i els seus múltiples punts de vista. Exposicions com [Souvenir](#) [28], de Martin Parr al CCCB o [Ciutat de vacances](#) [29], un projecte entre Palma i Barcelona que va viatjar fins a Venècia, són mostra de la projecció de molts artistes entorn els impactes del turisme.

El turisme massiu, encara que es camufla com a cultural, sovint ho acaba convertint tot en un **espectacle uniforme** que homogeneïtza i exagera fins a la caricatura aquells elements suposadament pintorescos de cada indret. Un cas exemple: el [Poble Espanyol](#) [30].

El [World Travel and Tourism Council](#) [31] ens planteja [si no és massa demanar](#) [32] tota una sèrie d'**accions** que podem fer quan viatgem per fomentar un **turisme més responsable**. Imaginem que ells ja ho tenen ben treballat. Però si és cert que el [turisme mata els barris](#) [33], potser hauríem d'assumir que també **hi tenim part de responsabilitat**. O tenim clar que fem [turisme sostenible](#) [34] quan sortim dels nostres barris?

El turista en la majoria dels casos es converteix en un espectador que passeja per la **imitació d'un lloc** ja inexistent que una vegada va voler visitar. Consumeix experiències empaquetades i envoltades de falsa autenticitat. Per això, potser, ha arribat el moment de preguntar-se si hauríem de **seguir viatjant**. Si més no, **si ho hauríem de fer tal com ho fem ara**.

Bon cap de setmana, turistes!

[Iniciu sessió](#) [35] o [registreu-vos](#) [36] per enviar comentaris

Categories: Sociologia de la cultura

Categories: Pràctiques culturals i públics

Categories: Patrimoni cultural

Etiquetes: Divendres d'Interacció

Etiquetes: turisme cultural

Etiquetes: gentrificació

Etiquetes: arts escèniques i musicals

Etiquetes: música

Etiquetes: fotografia

Etiquetes: sociologia

Etiquetes: arts visuals

- [37]

URL d'origen: <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/turistes-vingueren>

Enllaços:

- [1] <http://interaccio.diba.cat/members/centre-dinformacio-documentacio>
- [2] <http://refranyer.dites.cat/2007/05/de-fora-vindr-qui-de-casa-ens-traur.html>
- [3] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/turisme-cultural-llop>
- [4] <https://www.youtube.com/watch?v=IzJ2P01t7Y#action=share>
- [5] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2013/10/22/turisme-cultural-situacio-actual-i-perspectives-de-futur>
- [6] <http://pro.magnumphotos.com/C.aspx?VP3=SearchResult&ALID=29YL53G7RT3>
- [7] <http://icrpc.cat/>
- [8] http://dadesculturals.gencat.cat/web/.content/sscc/gt/arxius_gt/turisme_cultural.pdf
- [9] <https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20180517/443628624904/turismo-negocios-congresos.html>
- [10] <https://www.lavanguardia.com/economia/20180712/45844752781/fira-barcelona-ise-audiovisual.html>
- [11] <http://www.publico.es/public/turisme-massiu-turistificacio-turistificacio-cultural-les-ciutats-aparador.html>
- [12] <http://www.elcritic.cat/actualitat/veins-expulsats-de-barcelona-turisme-fons-dinversio-i-lloguers-impagables-16332>
- [13] <http://www.elcritic.cat/reportatges/cinc-lluites-contra-el-turisme-extractiu-al-sud-deuropa-24168>
- [14] http://marcjavierre.com/?fluxus_portfolio=tourist-walk
- [15] <https://thecitizen.es/cultura/dos-minutos-con-la-gioconda>
- [16] <https://twitter.com/search?q=%23barcelonanoestaenvenda&src=typd>
- [17] <https://www.youtube.com/watch?v=kdXcFChRpml>
- [18] <http://www.ccma.cat/tv3/alcanta/sense-ficcio/la-ciutat-dels-turistes/video/5663250/>
- [19] https://ajuntament.barcelona.cat/turisme/sites/default/files/1_turisme_estadistiques_2017_caps1.pdf
- [20] <https://www.youtube.com/watch?v=xJd9E20nHS4>
- [21] <https://www.youtube.com/watch?v=aFsPVIJcHrE>
- [22] <https://www.youtube.com/watch?v=B-RdUcXAKiw>
- [23] <http://lameva.barcelona.cat/grec/>
- [24] <http://www.hiroshima.cat/?lang=ca>
- [25] <http://www.revistagodot.cat/el-mon-es-com-un-taulell-per-jugar-i-fer-diners-amb-els-drets-fonamentals-de-les-persones/>
- [26] <https://www.youtube.com/watch?v=YR6kWVDidvs>
- [27] <http://www.temporada-alta.net/>
- [28] <http://www.cccb.org/es/exposiciones/ficha/souvenir-martin-parr-fotografia-y-coleccionismo/40042>
- [29] <https://www.ciutatdevacances.eu/>
- [30] <https://www.poble-espanyol.com/>
- [31] <https://www.wttc.org/>
- [32] <http://www.toomuchtoask.org/>
- [33] <https://www.theguardian.com/cities/2017/aug/04/tourism-kills-neighbourhoods-save-city-break>
- [34] <https://www.nytimes.com/2018/04/13/travel/sustainable-travel.html>
- [35] <http://interaccio.diba.cat/>
- [36] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>
- [37] <http://interaccio.diba.cat/node/7703>